

**Izjava gospodina Kremersa o Republici Hrvatskoj
Sastanak Izvršnog odbora
3. veljače 2003.**

Uvod

Hrvatske vlasti zahvaljuju članovima Misije na njihovoj nepristranoj ocjeni gospodarskih rezultata te na kontinuiranom naporu koji ulažu u pružanju pomoći hrvatskim vlastima u provođenju kompleksnih gospodarskih reformi. Nakon uspješnog završetka u svibnju prošle godine prethodnog standby aranžmana sklopljenog kao mjera opreza, koji je za državu bio od koristi na više načina, hrvatske vlasti zatražile su još jedan standby aranžman koji bi se sklopio kao mjera opreza, te kojim bi se potvrdila njihova odlučnost u pogledu procesa reformi. Ovog puta, kako bi pokazali još više da se program sklapa kao mjera opreza, hrvatske vlasti su otplatile sve obaveze prema Fondu i prije roka (krajem prosinca 2002.) te su zatražile najniži mogući iznos (ispod 30 posto njihove kvote) po novom aranžmanu.

Opći izgledi

Prošlogodišnji ekonomski rast mogao bi doseći razinu od 5 posto (prema preliminarnim procjenama), što je prilično iznad svih prethodnih projekcija. Da podsjetimo, hrvatske su vlasti u proteklu godinu ušle s konzervativnom projekcijom rasta od 3,5 posto da bi, nakon što su postali dostupni podaci za prvo tromjesečje, usvojile projekciju od 4,0 posto. Međutim, izgleda da su dobra turistička sezona i vrlo snažna industrijska proizvodnja još više ubrzali realni rast, što je posebno zadovoljavajuće u svjetlu nepovoljnijih vanjskih okolnosti i (značajne) fiskalne konsolidacije koja se provodi. I za ovu se godinu očekuju dobri izgledi za rast (iznad 4 posto BDP-a), a posljednji podaci o industrijskoj proizvodnji (koja ukazuje na ubrzanje u zadnjem tromjesečju 2002.) također su ohrabrujući u tom pogledu.

Što se tiče prošlogodišnjeg snažnog gospodarskog rasta, važno je primijetiti da je taj rast uglavnom posljedica impresivnog poslovanja privatnog sektora. Po prvi puta od početka tranzicije, bilanca neto dobiti/gubitaka hrvatskih poduzeća na agregiranoj osnovi zabilježila je prošle godine pozitivne vrijednosti. Nadalje, popravila se i statistika nezaposlenih osoba, usprkos značajnim otpuštanjima u javnom sektoru. Nezaposlenost u Hrvatskoj i nadalje ostaje visoka, oko 15 posto prema klasifikaciji Međunarodne organizacije rada, ali je ona prošle godine pala za cijeli postotni bod.

Fiskalna politika

Vjerojatno su najveći rezultati u posljednjih par godina postignuti u fiskalnom području. Fiskalno prilagođivanje bilo je značajno u svakom pogledu (dobro je

prikazano u tablici na stranici 12. izvješća misije) – fiskalni deficit smanjen je za otprilike 2-3 postotnih bodova BDP-a a rashodi države smanjeni su za otprilike 5 postotnih bodova BDP-a. Istovremeno, smanjeno je i porezno opterećenje i gotovo sva dugovanja države (koja su krajem 1999. iznosila otprilike 5 posto BDP-a) su plaćena. Međutim, usprkos snažnim naporima za konsolidacijom, javni je dug nastavio rasti (iako mnogo sporije nego prije). Otuda proizlazi i čvrsto postavljen cilj hrvatskih vlasti u okviru novo predloženog aranžmana da obrnu dinamiku duga i ostvare daljnji napredak prema postizanju srednjoročnog cilja osnaženih javnih financija.

U danim okolnostima, cilj je hrvatskih vlasti u 2003. smanjivanje deficita konsolidirane opće države na 5 posto BDP-a. Iako se taj iznos još čini visokim, on predstavlja značajnu prilagodbu (1,4 postotnih bodova BDP-a) za predizbornu godinu. Također je vrijedno napomenuti da navedeni iznos uključuje izgradnju autocesta (godišnji trošak od otprilike 2 postotna boda BDP-a) koja ima obilježja samofinancirajućeg investicijskog projekta. U svakom slučaju, potonja činjenica daje potvrdu srednjoročnoj održivosti duga. Nadalje, potrebno je naglasiti da su hrvatske vlasti, uz snažnu namjeru da smanje deficit ove godine, također u potpunosti predane daljnjoj fiskalnoj konsolidaciji. Aktivnosti hrvatskih vlasti u posljednje tri godine najbolje govore o njihovoj odlučnosti da stabiliziraju javne financije.

Monetarna i tečajna politika

Monetarna politika i nadalje se uspješno temelji na niskoj inflaciji uz praćenje tečajnih kretanja. Prošlogodišnja je inflacija bila 2,3 posto, s time da je temeljna inflacija iznosila oko 1 posto. Važno je primijetiti da je ove, 2003. godine, deseta obljetnica stabilizacijskog programa (usvojenog u jesen 1993.), tijekom kojeg je razdoblja Hrvatska imala vrlo nisku stopu inflacije. Službeno mjerena inflacija iznosila je u prosjeku otprilike 3,3 posto a temeljna inflacija ostala je na niskih 2,5 posto. S takvim rezultatima, Hrvatska odlično kotira među tranzicijskim državama središnje i istočne Europe, i nije potrebno posebno naglašavati kako je središnjoj banci stalo da nastavi s takvim dobrim rezultatima na području inflacije.

Ulogu stabilnosti tečaja ne treba podcjenjivati pri razmatranju odličnih inflacionih rezultata. To je posebice relevantno s obzirom na monetarnu povijest Hrvatske, koja pruža objašnjenje za visoku razinu euroizacije gospodarstva. Stoga monetarne vlasti planiraju nastaviti koristiti se diskrecionim pravom provođenja deviznih intervencija, u cilju očuvanja stabilnosti cijena, ali i u cilju odvratanja eventualnih jednosmjernih predviđanja tečaja na deviznom tržištu. Takva je politika u potpunosti u skladu s nastojanjima hrvatskih vlasti da pristupe EU i da uvedu euro kao zakonito sredstvo plaćanja na način koji je u skladu s praksama primjenjivim na gospodarstva koja kreću na put pristupanja EU i s preporukama EU i Europske središnje banke.

Što se tiče snažnog rasta bankovnih kredita privatnom sektoru, potrebno je naglasiti da su monetarne vlasti već usvojile mjere kojima bi se trebalo spriječiti pretjerano kreditiranje. S obzirom na činjenicu da se recentni rast plasmana banaka temelji na rastu deviznih obveza banaka, a ne na domaćim depozitima, usvojenim se mjerama pokušava ne samo sačuvati kvaliteta kreditnog portfelja poslovnih banaka, već i smanjiti pritisak na bilancu plaćanja i vanjski dug.

Strukturne reforme

Bez sumnje, program strukturnih reformi i nadalje je kompleksan, s obzirom na velik broj reformi koje je potrebno provesti. Kako bi se u određenoj mjeri prikazala kompleksnost tih reformi, potrebno je ukratko navesti neke od najvažnijih aktivnosti planiranih za ovu godinu. U kontekstu reformi fiskalnog sektora, hrvatske vlasti namjeravaju usvojiti novi zakon o proračunu te ojačati upravljanje državnim dugom. Zatim, kako bi poboljšale funkcioniranje tržišta i povećale zapošljavanje, hrvatske vlasti planiraju usvojiti nove zakone o trgovačkim društvima, o tržišnom natjecanju, o stečaju te zakon o radu. Nadalje, nastavljaju se reforme zdravstva i sudstva. Što se tiče privatizacije, uz daljnje programe prodaje dijela vlasništva u javnim poduzećima (iz portfelja fonda za privatizaciju), hrvatske vlasti planiraju izvršiti privatizaciju 25 posto plus jedne dionice INA-e, te započeti s privatizacijom jedine preostale banke u državnom vlasništvu. Važno je naglasiti da je ta posljednja banka u državnom vlasništvu relativno mala (čini 3-4 posto ukupne aktive banaka) i da je dobro kapitalizirana. Također se planira tokom godine dovršiti pripremne radnje za eventualnu privatizaciju elektrana (nakon 2003.) u okviru HEP-a.

Sve u svemu, unatoč zahtjevnom rasporedu na planu strukturnih reformi i činjenici da neke od tih reformi vjerojatno nisu politički popularne, hrvatske su vlasti odlučne u ostvarenju njihove konačne provedbe. Imajući to u vidu, one su u potpunosti svjesne da se *jedino* uspješnom provedbom tih reformi može postići potpuno i stabilno tržišno gospodarstvo.

Zaključak

Hrvatske vlasti žele podcrtati plodnu suradnju s članovima Misije. Predloženi aranžman smatraju sredstvom pomoći u rješavanju različitih izazova koji stoje pred njima, posebice u području javnih financija i strukturnih reformi. Istovremeno, mišljenje je hrvatskih vlasti da je takav program najbolja potvrda njihove čvrste reformske orijentacije.